

ІМОВІРНІСНА МОДЕЛЬ ЕЛЕМЕНТА ВІДОМЧОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ МЕРЕЖІ ДСНС

Фещенко А.Б., к.т.н., доцент,

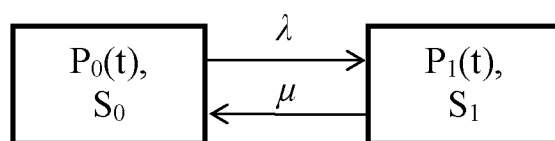
Загора О.В., к.т.н., доцент,

Національний університет цивільного захисту України

Підвищення оперативності та якості прийняття рішень при організації ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, аварій, катастроф, стихійного лиха, гасіння пожеж, рятування людей у підрозділах ДСНС України обумовлює використання новітніх комп'ютерних технологій, відомчої інформаційно-телекомунікаційної мережі (ІТМ) при розробці програмно-апаратного комплексу (ПАК) системи оперативно-диспетчерського управління силами та засобами ДСНС України (СОДУ), як функціональної підсистеми Єдиної інформаційної системи МВС України. СОДУ повинна бути спроектована для використання 24 години на добу, 7 днів на тиждень, 365 днів у році, мати резервування ПАК, і працювати з дублюванням в реальному часі та забезпечити можливість використання з автоматизованого робочого місця (АРМ) оператора всіх функцій системи в режимі диспетчеризації і керування ресурсами. В режимі пікового навантаження під впливом електричних перевантажень зростає інтенсивність відмов, що може приводити до тривалих затримок в роботі РЕА відомчої ІТМ СОДУ. Тому актуальною науково-технічною проблемою є попередження аварійних станів ІТМ СОДУ під час експлуатації в умовах надзвичайної ситуації (НС).

Мета даної роботи полягає в розробленні імовірнісної моделі елементарного фрагменту відомчої ІТМ СОДУ враховуючій показники безвідмовності та ремонтпридатності для проектування, впровадження, та експлуатації ІТМ СОДУ в умовах НС.

Для знаходження імовірності справного стану елемента ІТМ СОДУ p_i випадковий процес передбачається простішим марковським за законом розподілу Пуассону. Якщо процес, що протікає в системі з дискретними станами й безперервним часом, є, то для ймовірностей $P_i(t)$ можливих станів ($i = 1, 2, 3, \dots, n$) цієї системи можна скласти систему лінійних диференціальних рівнянь Колмогорова. Розглянемо розмічений граф станів відновлюваного елемента ІТМ без резервування, що входить до складу СОДУ. Структура цього графа показана на Рис. 1.

Рис. 1. Граф станів відновлюваного елемента ІТМ без резервування

Тут прийняті наступні умовні позначки:

S_0 - елемент ІТМ перебуває в працездатному стані (у початковий момент до відмови або ж відразу після завершення відновлення);

S_1 - елемент ІТМ втратило працездатність і починається його відновлення;

$P_0(t)$ і $P_1(t)$ - імовірності знаходження елемента ІТМ у станах відповідно S_0 і S_1 .

$\lambda = \frac{1}{T_0}$ - інтенсивність потоку відмов ТС, що переводять його зі стану S_0 у стан

S_1 .

T_o - середній час безвідмовної роботи (наробітку на відмову) елемента ІТМ;

$\mu = \frac{1}{T_e}$ - інтенсивність відновлення елемента ІТМ, що переводить його зі стану S_1 у

стан S_0 ;

де T_e - середній час відновлення елемента ІТМ.

З обліком викладеного й графа станів, представлено на Рис. 1, система лінійних диференціальних рівнянь Колмогорова має вигляд:

$$\left. \begin{aligned} \frac{dP_0(t)}{dt} &= -\lambda P_0(t) + \mu P_1(t) \\ \frac{dP_1(t)}{dt} &= \lambda P_0(t) - \mu P_1(t) \end{aligned} \right\} \quad (1)$$

Скористуємось вирішенням системи лінійних диференціальних рівнянь, представлених в (1), при початкових умовах $P_0(0) = 1$ і $P_1(0) = 0$:

$$P_0(t) = \frac{\mu}{\lambda + \mu} + \frac{\lambda}{\lambda + \mu} \exp[-(\lambda + \mu)t] \quad (2)$$

Перетворимо вираження (2) шляхом заміни змінних λ і μ на відносну величину $\gamma = \lambda/\mu$, до наступного виду

$$P_0(\gamma, \beta) = \frac{1}{\gamma + 1} + \frac{\gamma}{\gamma + 1} \exp\left[-\frac{(\gamma + 1)}{\gamma} \lambda t\right] = \frac{\left\{1 + \gamma \cdot \exp\left[-\frac{(\gamma + 1)}{\gamma} \beta\right]\right\}}{\gamma + 1} \quad (3)$$

де $\gamma = \frac{\lambda}{\mu} = T_v/T_o$ - співвідношення середнього часу відновлення T_v елемента ІТМ СОДУ, що відмовив, до години наробітку на відмову T_o ;

$\beta = \lambda t = T_{\Pi}/T_o$ - співвідношення типового періоду експлуатації T_{Π} (періоду профілактичних робіт, часу вимушеного простою РЕА ІТМ через відсутність необхідних елементів заміни в одиночному комплекті запасних технічних засобів (ОК ЗТЗ) або періоду поповнення ОК ЗТЗ до часу наробітку на відмову T_o).

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисова Л. В., Загора О. В., Фещенко А. Б. Розробка імовірнісної моделі елементарного фрагмента відомчої інформаційно-телекомунікаційної мережі. *Problems of Emergency Situations*. 2020. № 1(31) pp. 34-43

Режим доступу: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11291>